

ΣΙΜΟΣ ΣΤΟΥΤΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

Του Ψυχάρη

Απαντώντας στο άρθρο μου ο Μενάρδος αρχίζει την απολογία του με ένα καινούργιο ψέμα. Λέει πως τάχα εγώ γράφω των Κούφιω Καρυδιώνε.

Αλλά στη γενική πληθυντική, για λόγους που δεν είναι τώρα κατάλληλη στιγμή να σαφηνίσω, πάντα προσθέτω το νυ. Άλλοι όμως, έμπειροι λογοτέχνες, ακολουθούν το σύστημα που μυκτηρίζει, 'Ετσι κανονικά ο Μυριβήλης, 'Ετσι έγραφε άλλοτες, ίσως ακόμα και τώρα, ο Παλαμας. Πρβ. Φλογέρα του Βασιλία σελ. 25 των "Ισαυρώ".

'Όσο για το Καρυδιώνε, τον παραδέχομαι πρόθυμα αφο τον τύπο. Πρέπει μάλιστα να τον έγραφα πολλές φορές, ελπίζω τουλάχιστο. Και δεν είμαι ο μόνος. Νά ένα πρόχειρο παράδειγμα απο ποιητή γλαφυρό όσο κανείς, το Ζαλοκώστα, σελ 118 αϊ μάνναις των παιδιώνε μας. Τί κακο έχει; Το κακο βρίσκεται μέσα στην ατζαμισσύνη του Μενάρδου.

Μήτε είναι αλήθεια πως μοναχα με το επιχείρημα των κομμάτων (1) ζήτησα να στηλιτεύσω τα δήθεν επιγράμματά του, όπως αγωνίζεται να κακοδηγήσει τους αθώους αναγνώστες της Εστίας. Στηλιτέφτηκαν και με τη στιχουργία τους, και με τα παραγιομίσματα, λεξικά και συλλαβικά, και με το λεχτικό σε 47 άρθρα και με τις ασυνέπειες, και με τους ξενισμούς, και με τα ορθογραφικά. τελεφταίως ως κολοφώνας ήρθε και ο κομματισμός. Μέσα στους 200 του στίχους βρήκα 100 περίπου λάθια και ανοησίες, και νομίζω δε στέρεψε όλος τους ο θησαυρός.

Αναλήθια είναι και πως μοναχα άλλαξαν τοπωνμίες καθώς το Καζακλαρ και τα Τοπουζλαρ, 'Αλλαξε και το πασίγνωστο Μενίδι σε Αχαρναι και το Μαλακάσι σε Οινόη (γιατι να μη μεταβαφτιστει Οινόας και ο Μαλακάσης;) και η Γεβγελή, που η νίκη του Κιλκίς της έδωκε μεγάλη ιστορική σημασία (2). Αφτη

απο το ένα μέρος πες του δρόμου έμεινε Γεβγελή και απο το άλλο κατάντησε. Είδωμένη. Και πλήθος παρόμοια άλλα πραξικοπήθηκαν. 'Επειτα γιατί όχι Καζακλαρ; Ο λαος ίσως θαν του κολλήσει μια κατάπληξη και τότε δε θα είναι χειρότερο παρ' ότι ας πούμε είναι το Τσαλδάρης απο το Τσαλ—νταρ κατο Ζαΐμης απο το Ζαΐμ.

Βλέπετε λοιπον πως η αναλήθια του επίσημου. λογοτέχνη του έχει καταντήσει συνήθεια.

Δικιολογώντας τα κόμματά του μας διδάσκει ο Μενάρδος πως κάθε γλώσσα έχει δικό της σύστημα κομματισμου. Σοφίες. Οτι έπρεπε να κάνει είναι να μας ρωτήσει τί σύστημα ασπάζεται ο ίδιος και πως το εφαρμόζει όταν κομματίζει. 'Δός μου ποτήρι να ρουφώ της γής όπου με γέννησε, της γής που θα ταφώ.»

Το ίδιο μικροσοφίες είναι και όταν διδάσκει πως στους στίχους «'Υπάρχουν και δευτερεύοντες, ασθενέστεροι, τόνοι και πολλοι παρατονισμοί γίνονται επίτηδες χάριν της έννοιας.» Πιά έννοια απαιτούσε να γράψει Πέτα αντισ Πετᾶ και Θε μου ὀ αντισ Θε μου; Εγω απαντω και του Ποριώτη, που ξηγάει πως «μέ τὸς τεχνικοὺς παρατονισμοὺς ξεφεύγει ὁ στίχ' ἀπὸ τὴν κοπανιστὴ μονοτονία.» Διάβασα τους 64 στίχους του τέταρτου Κεφάλαιου του Φώτου και της Φρόσως του Ζαλοκώστα, και απο την αρχη της Φροσύνης του Βαλαωρίτη διάβασα τύσους στίχους ως που κουράστηκα. Και τα δυο είναι δραματικώτατα μέρη, ὅλο το διάστημα κρατώντας το δραματικό τους ύφος. Ὡς τόσο μήτε ο Ζαλοκώστας μήτε ο Βαλιωρίτης δεν αναγκάστηκε να παρατονίσει τους στίχους του είτε για να ζωντανέψει η έννοια είτε για να αποφύγει μονοτονία και θέλει τώρα ο Ποριώτης να πειστούμε πως απο τέτοιους τεχνικούς λόγους παρακινήθηκε ο Μενάρδος να στρεβλώσει τους στίχους του μέσα

1) Ο κομματισμός ως σαφηνιστικός συχνα της έννοιας έχει περισσότερη σημασία παρ' ότι φαντάζεται ο Μενάρδος.

2) Οτι αποφάσισε το αποτέλεσμα του Κιλκίς είναι η επιδρομή της Εβζωνικής Μεραρχίας προς τη Γεβγελή. Κι' εδω ας παραθέσω του Ζαλοκώστα τη γνώμη σελ. 88 "Αϊ ήρωϊκά Σπέντασι ὀνομάσθησαν ἐπὶ τῆς 'Αντιβασιλείας Τη πά ρ η ν ος. 'Αλλά τὸ πρῶτον ὄνομα ἦτον ἤδη ἐγγεγραμμένον με αἱματώδεις χαρακτῆρας εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀγῶνος καὶ ὑπερίσχυεν."

Εἰσι ἔπρεπε να μείνει σεβαστο και το ὄνομα της Γεβγελῆς· η ἀλλαγή είναι καθαρός βανταλισμός. 'Επειτα τα τοπικά ὀνόματα είναι δουλῖα και δικαίωμα των κατοίκων. μοναχα στην Ελλάδα τα επιβάλλουσε δασκᾶλοι απο δεκάδες και εκατοντάδες μίλια μακριά, οι περισσότεροί τους αφιλόκαλοι. Κοίταξε και τί έγραφα στο Μπρουσό μου σελ. 63. Μι το κακο στοιχηματίζω δε θα σταματήσει, φώναξε αν θες ως που να μελανιάσει το προσωπό σου, γιατί συμπεραίνω τέτοιες επιτροπές γίνονται με το αζημίωτο· το αζημίωτο συνεπαίρνει και αγαθους, πόσο-εφκολότερα κακους.

σε κοινότοπα κατσιασμένα τετράστιχα; (3)

Βλέπω, αληθίνα ο Μενάρδος, όπως υποψιάστηκα, συνιδάσσει δημοτικά την από με γενική, και φέρνει παραδείγματα το « τῶχει από γεννήσεώς του» και το «γελάσαμε από καρδιάς.» Το δεύτερο αντὶς «γελάσαμε με την καρδιά μας» το αμμιβάλλω. Το πρώτο φως φανερά, αν υπάρχει, είναι αναλοῖωτα δανεισμένο από την καθ'ερέβουσα. Πολύ πιο επίκαιρα θα παρήπεμπε στα «απο μιας αρχής» και «απο στριβου διηβόλου.» Όμως τα τέτια είναι μονοκόμματα στερεότυπα, όπως είναι και η μετ'α με γενική στο «μετα χαράς σου», απομεινάρια κάποιας άγνωστης ίσως τώρα παμπάλαιας φράσης (4). Αφτα δεν αποδείχνουν πως απόλυτα, σε κάθε περίπτωση είτε η α π ο είτε η μετ'α συντάσσονται με γενική. Τέτιο απλοπραματάκι αν δεν το σκαμπάζει θα πει πως χειρότερα ακόμα κουτουλάει παρ' ότι νόμιζα. Υποθέτω όμως το ξέρει ο άνθρωπος, αλλά πο- νηρέβεται.

Κατόπι δικαιολογεί τα ἔχ'οσ'τη, ἔκοι- μ'α'τον, και άλλα ανάλογα όχι πως τάπλασε ο ίδιος ως ρίμες, παρα πως «ἡ προφορά τῶν νησιωτῶν διαφέρει σημαντικά μεταξύ των, και μάλιστα από τῶν κατοίκων τῆς Στερεᾶς, και ἄλλου προφέρουν τὰ τελικὰ ν, ἄλλου ὄχι (5) ἄλλου προφέρουν κτ, (6) ἄλλου λέγουν ἦτον ἄλλου ἦταν, ἄλλου ἦτανε, ἄλλου ἐκοιμάτον (δὲν το πιστέβω), ἄλλου ἐκοιμάτουν, ἄλλου κοιμότανε, ἄλλου χῶθηκε, ἄλλου ἔχ'ωστη (μῆτ'αφτο), ἄλλου κάμνουν συγκοπές, ἄλλου ὄχι.» Ἐτσι, αν τίποτα ἄλλο, ομολόγησε τουλάχιστο πως αρπάζει ανάκατα ὅτι βρει απο παντου, κι' απο τη Νότια ίσως Ιταλία, κι' ας είναι τα στοι- χεία ατέριαστα. Πάει να πει νομίζει τον ποιη- τικο λόγο εἶδος Αρλεκίνο, παρδαλί φορεμένη φόρεμα, απο κουρέλια κάθε μέγεθος κοι κά- θε χρώμει.

Αυτούμαι που δεν ξήγησα διεξοδικότερα για- τί κατηγορώ το σφί'κτε, επειδῃ; βλέπω δεν κατόρθωσε να καταλάβει το λάθος του. Το κατηγορήσα γιατί είναι ανύπαρχτο αντὶς σφί'χ-

3) Ο πολιτικός μας στίχος ἔχει αρκετή ποικιλία μέ- σα του, και μπορείς, περ πάντα, να εκφράσεις ὅτι θέ- λεις χωρίς να καταφύγεις σε παρατονισμούς. Πρέπει ὅμως εννοείται νὰ γνωρίζεις πῶς ναν τον χειριστείς. Αφτη την αξία του τη δίνει η γλώσσα μας που σιμα σ'άλλα χαρίσματα παρουσιάζει μονοσύλλαβα τονισμένα και ἄτονα, δισύλλαβα με τονισ- μένη λήγουσα ή παραλήγουσα, και πολυσύλλαβα με τονισμένη λήγουσα ή παραλήγουσα ή προπαραλήγουσα

4) Το α π ο μιας αρχής μπορεί αληθίνα νάναι α π ο μια αρχή με κολλημένο το επιρρηματικό οἶγμα, καθώς στα κ ρ ῖ μ ας, τ ὅ τ ες κτλ. Ας μας φω- τίσει ο Φιλήτας.

5) Ἐπρεπε να πει «ἄλλου προσθέτουμε νυ στα τε- λικα φωνήεντα, όπως στην Κύπρο, ἄλλου ὄχι.»

6) Νομίζω πουθενά. Βέβαια δεν αλλάζουν το σφί- χτε σε σφί'κτε, μήτε αλλάζουν το λαχταρω σε λακταρω, όπως έκανε ο Μενάρδος.

τε. Ο ίδιος λέει πως ὅλοι προφέρουμε ανοίχ- τε, δείχτε ὄχι ανοίχτε, δείκτε. Το ἴ- διο κατηγορήσα και το λακταρείτε, που κατα λάθος τυπώθηκε στο Νουμα λαχταρείτε.

Βάζεις ή στήνεις ή κάνεις αφ- τι βέβαια είναι κοινα, ὅμως στη σημασία του προσέχεις να ακούσεις, ή αφιγ- κραζεσαι. Δε σημαίνουν το απλο ακούς, ὅπως διατείνεται. Τώρα ωστόσο που ξαναδια- βάζω το στίχο του, βλέπω πως μπορεί ίσως ε- και να ἔχει την έννοια του προσέχεις. Πε- ρίεργο που δεν το είδε ο ίδιος.

Όσο για το Φιλητας, ἔχει δίκιο πως σύμ- φωνα με εικασία του CROENERT ο Βιλαμό- βιτς γράφει την παραλήγουσα με γιώτα. το τονίζει ὅμως Φιλίταν, ὄχι Φιλιτάν, όπως το- νίζει ο Μενάρδος. Όταν βρω ευκαιρία, θα ξε- τάζω τί εἶπε ο Croenert, γιατί δεν ἔχω σε πολλή υπόληψη τα ορθογραφικά των επιγρι- φων, ὅπου στηρίζεται.

Και τώρα τί είναι το συμπέρασμα ὅλης αφτης τῆς ιστορίας; Το συμπέρασμα είναι πως αν ο υποοργος διάβασε το προτυπερινό μου ἄρθρο, επρεπε να εἶχε καταργήσει την ἑδρα της Λογοτεχνίας, ὥστε να μην ξεζουμίζεται με μιστους α'δικους το δρωτάρι, ὅπως το εἶπε ο Πάγκαλος, του δυστυχημένου Ἑλληνικοῦ λαου που ψοφάει τῆς πείνας Πριν τελειώσω ἀνάγ- κη να ματαγυρίσω στον Ποριώτη. Γράφει πως ο στίχος μου

ἔαφον μόνο Academicien

χωλαίνει, επειδῃς λέει «Τό Academicien στήν ποιήσι τη Γαλλική [πῶς τῆς Εστίας η λογοκρισία ἄφισε αδιόρθωτες αφτες τις αιτια- τικες αφον τις διόρθωσε στες κ. Αργυροπού- λου το γράμμα;] μετρά ἔξη σωστές συλλαβές. Μα και εγω ως εξασύλλαβο τήγραψα χωρίς ὅμως ο στίχος να χωλαίνει. Χωλαίνει κατα τον Ποριώτη επειδῃς μέτρησε τις συλλαβες με τα δάχτυλα, και βυθισμένος σ'αφτο το λογαριασμο δεν παρατήρησε μετροστά του πως ἔχασκε χάσ- μωδίας βάραθρο· ἔτσι κατρακύλησε μέσα. Αν εἶχε πάρει το σωστο δρόμο προς τη συνίζηση μεταξύ του μόνο και του Academicien θα γλύτωνε απο το αξιοθρόνητο παραπάτημά του.

Μα είναι και αλήθεια πως το Academi- cien μετράει γαλλικα ἔξη σωστες συλλαβες; Πῶς του φαίνεται ο ακ'λουθος στίχος: Nu comme le discours d'un Academicien? Εγκρίνει αφτο το στίχο ή ὄχι; Είναι το Aca- demicien πεντασύλλαβο ή ὄχι; Περιμένω την απάντηση.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

15 του Μάρτη 1931
(ογδοντάρικα γενέθλιά μου)